

[Elbæk-Jessen.]

Dygtighed ikke magter Opgangen eller, som Ministeren netop nævnte det i Fremsettelsestalen, fordi Industrilandbrugets Kaar for Tiden er ringe, idet Afsætningsmulighederne har svigtet.

Prisen paa Landbrugsprodukterne gaar jo saa stærkt ned, at mange mindre Brugere allerede nu er blevet nødt til at gaa fra Ejendommen; det har vi for Øjeblikket mange Eksempler paa. Ser man efter, hvem de arbejdsløse er, der faar Arbejde ved Grundforbedring, vil man se, at det er ofte forhenværende Husmænd; jeg tror ikke, de beklager det, for nu faar de jo Løn for deres Arbejde. Disse Forhold, som dels er paa tvunget os udefra og dels er fremkommet ved vor egen Skyld, maa forbedres; at gøre det er, som Forholdene ligger, i høj Grad Regeringens og Rigsdagens Sag, og det hænger meget nøje sammen med Oprettelsen af flere Brug.

Men, som sagt, vi anerkender Lovforslagets Bestemmelser, som tilsigter at fremskaffe Jord og Laan paa rimelige og lempelige Betingelser. Baade § 6, hvorefter Laanene kan forhøjes fra 12 000 til 14 000 Kr., og § 7, hvorefter der kan anvendes indtil 3 Mill. Kr. af Jordfonden til de tilsigtede Formaal, kan vi tiltræde. Men een Bestemmelse kan vi absolut ikke tiltræde, nemlig Bestemmelsen — i §§ 3, 4 og 5 — om, at der til dette Formaal kan eksproprieres Jord fra anden Ejendom.

Det er muligt, at mange anser disse Bestemmelser for nødvendige og lempelige; Ordføreren for Det radikale Venstre, det ærede Medlem Hr. N. P. Andreasen, udtalte, at hans Parti var ikke bange for Ekspropriationsbestemmelser, og det ærede Medlem udtalte senere noget om Ejendomsretten og gav en Forklaring herpaa, som jeg for mit Vedkommende vil sige er langt fra fyldestgørende. For os er Ekspropriation af Jord mere end et Pengespørgsmaal. det er et Principspørgsmaal. Forbindelsen mellem Bonden og hans Jord hviler paa nedarvede Traditioner, som fremdeles maa holdes i Hævd. At ekspropriere Jord fra een Ejendom til Fordel for en anden Ejendom, kan og bør intet Retsgrundlag have, og Grundlovens Bud om Ekspropriation af Jord, naar Almenvellet kræver det, kan slet ikke bringes i Anvendelse her. Det, som her foreslaas, er kun at tage fra een Ejendom og give til en anden.

Der er mange dygtige Landmænd blandt de mindre Brugere, som her er Tale om, der fortjener at faa mere Jord at arbejde med, men der findes heldigvis ogsaa blandt større

Landbrugere mange dygtige Folk, der kan udnytte al den Jord, de har. Omvendt findes der inden for alle Størrelser af Landbrug Folk, der ikke driver saa haardt paa; men det er vel Tilfældet inden for alle Stillingen, at der er Forskel paa Folk, og det bør der være Frihed til. Det er muligt, at Ejendomme paa over 50 000 Kr.s Grundværdi kan undvære Jord, men det er slet ikke Ejendommenes Størrelse, der er det afgørende, det er Principet.

Kan der under den kommende Udvalgsbehandling ske det, at Ekspropriationsbestemmelserne tages ud af Lovforslaget, da stemmer vi med Glæde for det, men ogsaa kun, hvis det sker.

Ministeren for Landbrug og Fiskeri (Bording): Jeg takker Ordførerne for det socialdemokratiske Parti (Jensen [Horsebæk]) og for Det radikale Venstre (N. P. Andreasen) for Tilslutningen til Lovforslaget. Jeg maa desværre som saa ofte før sige, at det ikke er mig muligt at udstrække denne Tak til de andre Partiers Ordførere, da disse paa enkelte Omraader har taget bestemt Afstand fra Lovforslaget.

Det ærede Medlem, der talte for Partiet Venstre (Sønderup), udtalte, at man egentlig kunde kalde Lovforslaget en Udstyknings- og Sammenlægningslov, og det kan det ærede Medlem maaske have Ret i, men det vidner jo netop om, at jeg paa dette Omraade har søgt at finde alle de Veje, som kunde tænkes mulige med Hensyn til at skaffe Tillægsjord til de alt for smaa Husmandsbrug, og jeg har ogsaa Indtrykket af, at man fra de forskellige Sider anerkender de første Paragraffer, der søger at skaffe Tillægsjord frem uden Ekspropriation. Jeg skal gerne sige til det ærede Medlem, at den Tanke, han fremsatte om, at man muligvis ogsaa kunde gaa til Nedlæggelse af mindre Landbrug, og at Jorden fra et saadant Landbrug saa kunde henlægges til et større Brug med Forpligtelse for dette større Brug til Afstaelse af anden Jord, den Tanke vil jeg meget gerne være med til at drøfte i et Udvalg; det er muligt, at man ogsaa ad den Vej kan finde frem til Løsning af Spørgsmaalet i en Række Tilfælde.

Det ærede Medlem fremsatte den Tanke, at man, før man gik til en saa vidtgaende Ændring af Forholdene som her foreslaet, for samtlige de Husmænds Vedkommende, der har for lidt Jord, burde undersøge, om de ønsker at faa Tillægsjord eller ikke. Det tror jeg ikke man faar noget som helst ud af, for man maa huske paa, at Ønskerne